EURÓPAI
BIZOTTSÁG

Brüsszel, 2025.7.1.
COM(2025) 352 final

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

2024. évi éves jelentés: Tizenkilencedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott EU támogatások végrehajtásáról

A BIZOTTSÁG JELENTÉSE AZ EURÓPAI PARLAMENTNEK ÉS A TANÁCSNAK

2024. évi éves jelentés: Tizenkilencedik éves jelentés a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról szóló, 2006. február 27-i 389/2006/EK tanácsi rendelet alapján nyújtott EU támogatások végrehajtásáról

1. BEVEZETÉS

A ciprusi török közösség számára nyújtott támogatás alapja a 389/2006/EK tanácsi rendelet[1] (a továbbiakban: támogatási rendelet), amely éves jelentéstételt ír elő az Európai Parlament és a Tanács felé. A ciprusi török közösségnek nyújtott támogatási program célja Ciprus újraegyesítésének elősegítése e közösség gazdasági fejlődésének ösztönzésével, különös tekintettel a sziget gazdasági integrációjára, a két közösség és az EU közötti kapcsolatok javítására és hidak építésére, valamint az uniós vívmányoknak a ciprusi probléma megoldását követő végrehajtására való felkészülésre.

2. A TÁMOGATÁS PROGRAMOZÁSA

2006 és 2024 vége között 726 949 162,93 EUR-t irányoztak elő a támogatási rendelet keretében végrehajtott műveletekre. A 2024. évi éves cselekvési programra 2024 szeptemberében előirányzott összeg 39 471 756,30 EUR volt[2]. A 2021 és 2027 közötti többéves pénzügyi keret, amelynek teljes költségvetése 240 millió EUR többéves távlatot adott a programnak azáltal, hogy stabil, éves szintű finanszírozást biztosít. A támogatási program azonban kivételes és átmeneti jellegű, és célja, hogy a ciprusi probléma megoldását követően adott esetben előkészítse és megkönnyítse az uniós vívmányok teljes körű alkalmazását a Ciprusi Köztársaság azon területein, ahol a Ciprusi Köztársaság kormánya nem gyakorol tényleges ellenőrzést.

Mind a támogatási rendelet, mind a többéves pénzügyi keretről szóló (EU, Euratom) 2020/2093 tanácsi rendelet[3] rendelkezik egy, az újraegyesítés esetén végrehajtandó felülvizsgálatról.

3. VÉGREHAJTÁSI MECHANIZMUSOK

A programot a Ciprusi Köztársaság azon területein hajtják végre, amelyek nem állnak a Ciprusi Köztársaság kormányának tényleges ellenőrzése alatt (a továbbiakban: a kormány ellenőrzésén kívül eső területek), és ahol az uniós vívmányok alkalmazását a csatlakozási okmány 10. jegyzőkönyve értelmében ideiglenesen felfüggesztették. A támogatás végrehajtása közvetlen és közvetett irányítással történik.

A Bizottság sajátos politikai, jogi és diplomáciai körülmények között dolgozik. A támogatási rendelet alapján történő támogatásnyújtás nem jelenti a területeken a

---

1 A Tanács 389/2006/EK rendelete (2006. február 27.) a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzését elősegítő pénzügyi támogatási keret létrehozásáról és az Európai Újjáépítési Ügynökségről szóló 2667/2000/EK tanácsi rendelet módosításáról (HL L 65., 2006.3.7., 5. o.).

2 A Bizottság végrehajtási határozata (2024. szeptember 3.) a ciprusi török közösségre vonatkozó 2024. évi cselekvési program elfogadásáról – C(2024) 6106 – A támogatási programról szóló 2024. évi határozat – Európai Bizottság.

3 A Tanács (EU, Euratom) 2020/2093 rendelete (2020. december 17.) a 2021–2027-es időszakra vonatkozó többéves pénzügyi keretről (HL L 433I., 2020.12.22., 11. o.).

Ciprusi Köztársaság kormányán kívül egyetlen hatóság elismerését sem. A program végrehajtásához ad hoc megállapodásokra van szükség, miközben tiszteletben kell tartani a hatékony és eredményes pénzgazdálkodás elveit. A Bizottság többek között a következő intézkedéseket fogadta el ennek érdekében: a szerződések intenzív nyomon követése és támogatás biztosítása a kedvezményezetteknek, felülvizsgált kifizetési feltételek, valamint a bankgaranciák felhasználására vonatkozó körültekintő megközelítés. A támogatás keretében jelentős összegű vissza nem térítendő támogatásokat folyósítanak, ehhez pedig erőforrás-igényes irányításra van szükség.

Az újraegyesítés érdekében a 10. jegyzőkönyv szerinti felfüggesztés visszavonását követően, az átfogó rendezés hatálybalépésekor, valamint a támogatási program keretében finanszírozott projektek végrehajtásának megkönnyítése érdekében a ciprusi török közösségnek fokozatosan igazodnia kell az uniós vívmányokhoz.

A Bizottság a kiválasztott projekteket a nicosiai uniós programtámogató irodán keresztül hajtja végre a nem kormányzati ellenőrzés alatt álló területeken. Emellett a Bizottság ciprusi képviselete is otthont ad találkozóknak, szemináriumoknak és sajtótájékoztatóknak, valamint a sziget egész területén tájékoztatást nyújt a ciprusi nyilvánosságnak különböző témákban, többek között a támogatási programról. Továbbá a támogatási program keretében finanszírozott uniós tájékoztató központ számos kommunikációs és népszerűsítési tevékenységet végez, amelyek keretében tájékoztatást nyújt a ciprusi török közösség támogatását szolgáló uniós szakpolitikákról, prioritásokról és intézkedésekről, valamint előmozdítja az európai kultúrát.

4. VÉGREHAJTÁS A JELENTÉSTÉTELI IDŐSZAKBAN

4.1. Általános áttekintés

A Bizottság továbbra is az újraegyesítés előmozdításának átfogó céljával folytatja a támogatási rendelet végrehajtását. A ciprusi probléma átfogó rendezésének eredményessége esetén a Tanács a Bizottság javaslata alapján egyhangúan határoz a rendelet szükséges kiigazításairól.

A 2024-es támogatás a kiemelt kezdeményezések folytatására összpontosított, például az uniós ösztöndíjprogramra és a kulturális örökséggel foglalkozó szakmai bizottságot és az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottságot támogató bizalomépítő intézkedésekre, a két közösséget tömörítő szakmai bizottságok kezdeményezéseire, valamint a zöld vonalon keresztüli kereskedelem ösztönzésére és lehetővé tételére.

A közösség gazdasági fejlődésének támogatása továbbra is a program alapvető eleme. Támogatást nyújtottak a kulcsfontosságú gazdasági ágazatok normáinak javításához a magánszektort és az élelmiszer-vállalkozókat célzó projektek révén. Jelentős erőfeszítések történtek az állategészségügy és az élelmiszer-biztonság javítására a ciprusi török közösségben.

A Bizottság folytatta arra irányuló támogatását, hogy a ciprusi török közösséget segítse a Bizottság által 2021-ben elfogadott két intézkedésből álló azon csomagban meghatározott előírások elérésében, amely a „Χαλλούμι” („Halloumi”)/„Hellim” elnevezést oltalom alatt álló eredetmegjelölésként (OEM) lajstromozza, és meghatározza e termék zöld vonalon keresztül történő szállításának feltételeit. A

Bizottság emellett tavaly is összehívta a „Halloumival”/„Hellimmel” foglalkozó informális munkacsoportot is, amely a két ciprusi közösség érdekelt feleit tömöríti.

2024-ben jelentős uniós finanszírozású infrastruktúrák építését fejezték be, többek között Nicosia szennyvízvezeték-cseréjét, vízrendszer-létesítményeket, ifjúsági sportlétesítményeket és megújulóenergia-rendszereket. A famagustai csatornahálózat hibamentesen elkészült, és megosztották az első, mindkét közösséget érintő naperőműre vonatkozó tanulmányt. A Bizottság továbbra is támogatta a környezetvédelmi ágazatokat azáltal, hogy a sziget egészére kiterjedő fontos témákkal – például a körforgásos gazdasággal és a levegőminőséggel – foglalkozott.

Továbbra is jelentős hiányosságok mutatkoznak a kedvezményezettek azon képessége tekintetében, hogy egy átfogó rendezés hatálybalépését követően hatékonyan végrehajtsák az uniós vívmányokat. A ciprusi török közösség azonban számos területen – például a termékbiztonság, a pénzmosás elleni küzdelem, az oktatás, a statisztika és a környezetvédelem területén – továbbra is jó eredményeket ért el, és folyamatos érdeklődést mutatott a további ágazatokban és területeken való munka iránt.

Az év végén 98 szerződés volt folyamatban a támogatási program keretében.

4.2. Előrehaladás az egyes célkitűzések terén

A támogatási program átfogó célja, hogy a ciprusi török közösség gazdasági fejlődésének ösztönzése révén elősegítse Ciprus újraegyesítését, különös hangsúlyt fektetve a sziget gazdasági integrációjára, a két közösség közötti és az EU-val ápolt kapcsolatok javítására, valamint az uniós vívmányok alkalmazására való felkészülésre.

A 2024-ben végzett tevékenységeket az alábbiakban ismertetjük a támogatási rendelet egyes célkitűzésére vonatkozóan.

4.2.1. 1. célkitűzés: A társadalmi és gazdasági fejlődés ösztönzése

A támogatási programon keresztül a Bizottság folytatta a gazdasági integráció és fejlődés irányítását és előmozdítását azáltal, hogy a versenyképesség és az innováció fokozása érdekében támogatási csomagokat biztosított a ciprusi török közösség kis- és középvállalkozásainak. Tekintettel arra, hogy a ciprusi török közösség gazdasági tevékenységének gerincét a kkv-k alkotják, 2024-ben elindult az „eunite: kkv” azzal a céllal, hogy segítsék a ciprusi török kkv-kat az uniós normáknak való megfelelésben, támogassák az innovációt és ösztönözzék a vállalkozói szellemet. 2024-ben 45, a zöld vonalon keresztül kereskedő vagy abban érdekelt vállalat kapott közel 2 millió EUR összegű támogatást. Ez kiegészíti a kis- és középvállalkozásoknak az előző években nyújtott több mint 2 554 vissza nem térítendő támogatást, így a kkv-knak a támogatási program kezdete óta nyújtott támogatások összértéke meghaladta a 27 millió EUR-t.

A gazdasági konvergencia területén 2024-ben folytatódott a Világbankkal a makrogazdasági nyomon követés, a statisztikák, a kereskedelem megkönnyítése és a ciprusi török közösség üzleti környezetének javítása terén folytatott együttműködés. Három kulcsfontosságú értékelés készült, nevezetesen „A költségvetési politika elosztási hatása a ciprusi török közösségben”, „Az abszolút szegénységi küszöb becslése a ciprusi török gazdaság számára” és „A ciprusi török közösség életszínvonalának értékelése”, és a megállapítások megvitatásra kerültek az érdekelt felek között. Ezek kiemelték a ciprusi török gazdaság előtt álló jelentős kihívásokat és lehetőségeket, és elősegítették a tényeken alapuló szakpolitikai döntéshozatal

javítását. A 2022 márciusában indított, a piacfelügyelettel kapcsolatos technikai segítségnyújtási projekt 2024-ben is folytatódott. E projekt célja, hogy a metrológia, a szabványosítás, az akkreditáció és a megfelelőségértékelés terén új és továbbfejlesztett gyakorlatokat vezessen be. Szoros együttműködésben a magánszektorral, a projekt hozzájárult a ciprusi török közösség üzleti környezetének javításához, valamint annak biztosításához, hogy a helyben előállított áruk megfeleljenek az uniós előírásoknak. Ebben az ágazatban további együttműködést alakítottak ki a TAIEX (technikai segítségnyújtás és információcsere) uniós eszköz szakértőivel, amely támogatja az uniós szinten összehangolt szabványok alkalmazását.

A ciprusi török közösségben az OEM uniós rendszerének a „Χαλλούμι” „Halloumi”/„Hellim” tekintetében történő végrehajtásával összefüggésben az uniós finanszírozású technikai segítségnyújtás továbbra is támogatást nyújtott a mezőgazdasági termelőknek, az élelmiszergyáraknak és a helyi szerveknek az uniós OEM rendszer követelményeinek teljesítéséhez. Ennek eredményeként 2024 végéig a ciprusi török közösségben négy „Halloumi”/„Hellim” sajttermelőt és 24 gazdaságot tanúsítottak az OEM-rendszer keretében. Emellett a tej elérhetőségének és minőségének javítása érdekében megkezdődtek a kísérleti juh- és kecsketenyésztési program előkészületei. A támogatás magában foglalta az állatbetegségek megelőzéséhez, felderítéséhez és további felszámolásához, valamint az uniós előírásoknak megfelelő állategészségügyi irányításhoz nyújtott segítséget is. 2024-ben 21 mezőgazdasági üzemnek és három tejfeldolgozónak 2,6 millió EUR összegű vissza nem térítendő támogatást nyújtottak annak érdekében, hogy segítsék őket a termelési folyamatokra vonatkozó uniós szabványoknak való megfelelésben és a termelési kapacitás növelésében. Az EU által nyújtott technikai támogatást a két közösséget tömörítő „Halloumi”/„Hellim” informális uniós munkacsoport ülései kísérték.

A mezőgazdasági termelőknek és az élelmiszer-vállalkozóknak nyújtott támogatás – gazdasági és társadalmi jelentősége miatt – a ciprusi török közösség vidéki megélhetésének és fejlődésének javítását célzó szélesebb körű uniós támogatás részét képezi. Az új többéves „eunite: Agráripar” kezdeményezés 2024-ben indult útjára, amelynek célja i. a ciprusi török közösség mezőgazdasági know-how-jának megerősítése az uniós agrár-tudásátadási és -innovációs rendszerek (ATIR) megközelítését követve, ii. a mezőgazdasági tanácsadási szolgáltatások javítása, valamint iii. a mezőgazdasági és vidéki környezet innovációjának és fenntartható növekedésének ösztönzése.

A Bizottság fenntartotta támogatását az oktatás területén, különös tekintettel a ciprusi török közösségben dolgozó tanárok szakképzésére, egész életen át tartó tanulására és szakmai fejlődésére. Kilenc iskolában 29 foglalkozást felölelő tantervcsomagokat dolgoztak ki és teszteltek, valamint fókuszcsoportokat és interjúkat végeztek 114 tanárral és 88 hallgatóval. Útmutatókat dolgoztak ki és osztottak szét az iskolák között olyan horizontális területeken, mint az egészség és biztonság, a vállalkozói készség, a környezetvédelem és az idegen nyelv a foglalkozásokban. A ciprusi török közösség valamennyi iskolájában elvégezték a tanárok szakmai fejlődésének képzési igényfelmérését. Ez négy fő témát azonosított (hatékony oktatás és tanulás, iskolavezetés, inkluzív oktatás, biztonságos iskolák és válságkezelés). Ezek mindegyikéhez létrehoztak egy bizottságot, amely ezt követően kidolgozta a vonatkozó képzési modulokat.

2024-ben a Bizottság továbbra is támogatta a zöld vonalon keresztüli kereskedelem fellendítését. Új típusú feldolgozott élelmiszereket és az élelmiszerekkel érintkezésbe kerülő anyagokat forgalmaztak sikeresen a zöld vonalon keresztül, és hoztak

forgalomba az uniós piacon. Az üzleti közösség nagy érdeklődést mutatott az uniós normáknak való megfelelés fokozása iránt. Ezt a ciprusi uniós egyablakos ügyintézési rendszerhez intézett számos megkeresés is bizonyította, amely ismereteket, támogatást és hálózatépítési lehetőségeket biztosít a zöld vonalon keresztüli kereskedelemben érdekelt vagy abban részt vevő vállalkozások és kereskedők számára. A kezdeményezés 2023-as kezdete óta az uniós egyablakos ügyintézési rendszer 85 kereskedőnek nyújtott testre szabott támogatást.

4.2.2. 2. célkitűzés: Az infrastruktúra fejlesztése és átalakítása

Az Egyesült Nemzetek Fejlesztési Programja (UNDP) a Bizottsággal aláírt, összesen 36,7 millió EUR összegű folyamatos hozzájárulási megállapodás keretében folytatta a helyi infrastruktúra támogatására szolgáló eszköz végrehajtását. Az eszköz támogatást nyújt a releváns helyi infrastrukturális beruházások előkészítéséhez és megvalósításához. Ez magában foglalta a nicosiai városi térégben található „E-fővezeték" szennyvízvezeték lecserélését, víztartályok és automata szivattyúrendszerek telepítését Lefkában/Lefkeben, sportlétesítmények és sportfelszerelések biztosítását négy iskolában, valamint fotovoltaikus napenergia-rendszerek telepítését Lefkában/Lefkeben és a Kormakitis Együttműködési Központban.

A famagustai csatornahálózat javító munkálatai sikeresen lezárultak, és a munkálatokra vonatkozó értesítési időszak végéig, 2024 decemberéig nem jelentettek be releváns hiányosságokat. Emellett előzetes megvalósíthatósági tanulmányt készítettek a pufferzónában található, két közösséget érintő naperőműről, amelyet 2024 februárjában bemutattak a ciprusi közösségeknek.

A ciprusi török közösség hulladéklerakójának működésével kapcsolatos strukturális kihívások 2024-ben is folytatódtak. A hulladéklerakó létesítmény nem megfelelő működésével és kezelésével kapcsolatos, korábban jelzett hiányosságokat sajnos 2024-ben nem kezelték. A Bizottság továbbra is elkötelezett amellett, hogy támogatást nyújtson a kedvezményezettnek a helyzet rendezéséhez, feltéve, hogy megfelelő stratégiai döntések születnek annak kezeléséről.

A környezet javítása és védelme érdekében a Bizottság folytatta a ciprusi közösségek kapacitásépítési tevékenységeit. 2024-ben több száz környezetvédelmi szakember számára több képzést és munkaértekezletet tartottak többek között a környezetközpontú irányítási rendszerek, a környezetgazdálkodási adatelemzés, a levegőminőség, a körforgásos gazdaság vagy az erdőgazdálkodás területén. Emellett a 2024. decemberi ciprusi környezetvédelmi szimpóziumon a két közösség környezetvédelmi vezetői három napra találkoztak, hogy megvitassák a közös problémákat és a környezeti kihívások megoldásait.

4.2.3. 3. célkitűzés: A megbékélés elősegítése, bizalomépítő intézkedések és a civil társadalomnak nyújtott támogatás

Az eltűnt személyekkel foglalkozó bizottság – amelynek támogatása a támogatási program keretében az UNDP-vel kötött, hozzájárulási megállapodás alapján történik – folytatta terepi és laboratóriumi munkáját. A bizottság 2024 végéig az összesen 2 002 eltűnt személy közül 1 186 földi maradványait exhumálta. Közülük 1 051 személy maradványait a genetikai azonosítást követően visszajuttatták családjukhoz.

2024-ben egy új, a bizottság 2025. évi munkáját 2,6 millió EUR összeggel támogató hozzájáruló megállapodást írtak alá. A 2006–2024-es időszakban az EU összesen több mint 41,1 millió EUR összeggel járult hozzá az eltűnt személyekkel foglalkozó

bizottság tevékenységeinek támogatásához, ami az ebben az időszakban nyújtott összes finanszírozásának 80 %-át teszi ki.

A kulturális örökség védelme továbbra is kulcsfontosságú eleme volt a támogatási program keretében támogatott megbékélési és bizalomépítő intézkedéseknek, szoros együttműködésben a kulturális örökség két közösség részvételével működő szakmai bizottságával. A kulturális örökség program a 2006–2024-es időszakban összesen mintegy 30 millió EUR uniós finanszírozásban részesült. Ez 178 kulturális örökségi helyszín megóvását, strukturális támogatását, fizikai védelmét vagy helyreállítását tette lehetővé a szigeten.

A ciprusi fiatalok uniós ösztöndíjprogramja és az United World Colleges kilenc ciprusi görög és kilenc ciprusi török ösztöndíjasnak adott lehetőséget arra, hogy az United World Colleges-ben tanuljanak. A program létrehozása óta 64 kiemelkedő ciprusi török és görög fiatal végzett el egy kétéves nemzetközi érettségi tanfolyamot az United World Colleges valamelyikében, amelynek célja, hogy egyesítse az embereket a béke és a fenntartható jövő érdekében. A program támogatta továbbá a fiatalok közösségek közötti szerepvállalására irányuló tevékenységeket és az olyan rövid tanfolyamokat is, amelyeknek célja, hogy a fiatalok pozitív változásokat érjenek el társadalmaikban.

2024-ben is folytatódott a civil társadalom támogatása. A Civic Space projekt, amely technikai segítségnyújtást biztosít a civil társadalmi szervezeteknek, továbbra is támogatta a civil társadalmi szervezetek kapacitásainak építését, elősegítette a civil társadalom fejlődése számára kedvező környezet kialakítását, valamint ösztönözte a ciprusi görög és más uniós civil szervezetekkel történő hálózatépítést és közös cselekvést.

A civil társadalmi szervezetek sikeresen folytattak le a betegek, a munkavállalók, a szexuális kisebbségek és a nemzetközi diákok jogaival, a környezetvédelemmel, a fiatalok fejlesztésével és a tömegmédia békefolyamatban betöltött szerepével kapcsolatos projekteket. Új, 1,7 millió EUR értékű támogatási szerződést írtak alá a ciprusi párbeszéd fóruma tevékenységének támogatására, amely fórum a két közösségből származó feleket, szakszervezeteket, üzleti/szakmai/munkáltatói szövetségeket és civil társadalmi szervezeteket tömöríti a vitarendezési folyamatot támogató közös elképzelések és eszközök kialakítása érdekében. Egy 2,25 millió EUR összegű új pályázati felhívást tettek közzé azzal a céllal, hogy finanszírozzák a civil társadalmi szervezetek tevékenységeit, különösen az emberi jogok, a környezetvédelem és a két közösség közötti bizalomépítés területén.

Az Emberi Jogi Platform elnevezésű szövetség folytatta az uniós finanszírozású, közvetlen támogatás felhasználását, és 2024-ben újabb uniós támogatásban részesült. A fő tevékenységek a nemek közötti egyenlőség dimenziójával rendelkező tematikus területekre összpontosítottak, például az emberkereskedelem elleni küzdelemre, a menekültek jogaira és az LMBTI+ jogokra.

4.2.4. 4. célkitűzés: A ciprusi török közösség közelítése az Unióhoz

2022 óta a Bizottság együttműködik a Goethe Intézettel az uniós ösztöndíjprogram végrehajtása érdekében.

Annak érdekében, hogy a ciprusi török közösség közelebb kerüljön az Unióhoz, a 2023/2024-es tanévben 126 ösztöndíjat ítéltek oda ciprusi török hallgatóknak, hogy az uniós országok egyetemein tanuljanak. Öregdiák-stratégiát dolgoztak ki, amely

lehetővé teszi az öregdiákok számára a hálózatépítést, a szerepvállalást és a készségek és lehetőségek kiaknázását különböző eseményeken keresztül.

2007 óta több mint 2 275 ösztöndíjat ítéltek oda a diákoknak, akik 23 országban több mint 100 egyetemen tanulhattak. Ezek az ösztöndíjak az alapképzésük első éve, továbbá a mesterképzés és a doktori képzés alatt nyújtanak támogatást a diákoknak, valamint a kutatóknak és szakembereknek a nyelvi és szakmai készségeik bővítéséhez az uniós tagállamokban.

Az uniós tájékoztató központ az uniós programtámogató iroda és a Bizottság ciprusi képviseletének közös irányítása alatt működik. 2024-ben a központ online és offline tevékenységei révén magas szintű láthatóságot és nagyobb tudatosságot ért el a támogatási program hatásával és az EU vitarendezési folyamatban betöltött szerepével kapcsolatban. Az uniós információs központ és más uniós finanszírozású projektek 2024-ben több mint 350 kommunikációs és láthatósági tevékenységet szerveztek, többek között az Európa-napi ünnepségeket, amelyeken mintegy 5 000 résztvevő vett részt. Ebben az időszakban a Bizottság 37 tájékoztatót, kiadványt és audiovizuális terméket készített.

4.2.5. 5–6. célkitűzés: A ciprusi török közösség felkészítése az uniós vívmányok bevezetésére és végrehajtására

A támogatási rendelet 5. és 6. célkitűzésének végrehajtása a technikai segítségnyújtási és információcsere-eszköz (TAIEX) keretében történik. Az eszköz segít felkészíteni a ciprusi török közösséget az uniós vívmányok végrehajtására, tekintettel arra, hogy az átfogó rendezés hatálybalépésével visszavonásra kerül azok alkalmazásának felfüggesztése.

A TAIEX eszköz továbbra is fontos eszköz a támogatási program célkitűzéseinek eléréséhez és a zöld vonalon keresztüli kereskedelem támogatásához. A TAIEX az uniós vívmányok 13 ágazatában végzett tevékenységeket annak érdekében, hogy a ciprusi török közösség közelebb kerüljön az uniós normákhoz és eljárásokhoz. Összesen 110 szakértői kiküldetést és egy munkaértekezletet szerveztek. Emellett folytatódtak egy, a TAIEX támogatásával kidolgozott valamennyi jogi szöveget tartalmazó adatbázis létrehozatalát szolgáló, és a ciprusi török közösség fordítási és tolmácsolási tevékenységei minőségének javítására irányuló erőfeszítések.

A zöld vonalon keresztüli kereskedelem támogatása (866/2004/EK tanácsi rendelet) továbbra is a TAIEX tevékenységeinek legaktívabb és erőforrás-igényes területe maradt. A Bizottság által megbízott független szakértők rendszeres növényegészségügyi ellenőrzéseket végeztek a friss gyümölcsök és zöldségek, a növényi termékek, a burgonya, a méz és a halászhajók tekintetében annak biztosítása érdekében, hogy a forgalmazott élelmiszerekre vonatkozó uniós előírások teljesüljenek. 2024 áprilisában a Ciprusi Köztársaság Egészségügyi Minisztériuma körlevelet adott ki, amely lehetővé tette a zöld vonalon keresztüli kereskedelmet a feldolgozott élelmiszerek hat további kategóriája, nevezetesen a kávé, a limonádé, a fagyasztott zöldségek, a fagyasztott burgonya, az ecetben pácolt élelmiszerek és a szárított jutalevél tekintetében. A TAIEX-szakértők a kormány ellenőrzésén kívül eső területeken található létesítmények vonatkozó megfelelőségi ellenőrzése révén biztosították az uniós szintű előírások és minőség megvalósulását.

4.3. Pénzügyi végrehajtás (szerződések és kifizetések)

4.3.1. Szerződéskötések

A Bizottság 2024-ben 37,5 millió EUR összértékű jogi kötelezettségvállalást írt alá.

4.3.2. Kifizetések

2024-ben a kifizetések összértéke 40,4 millió EUR volt (2023-ban 37,3 millió EUR).

4.4. Nyomon követés

A Bizottság a projektek zömének végrehajtásáért közvetlenül felelős (közvetlen végrehajtás). A bizottsági munkatársak nagyon magas szintű nyomon követést gyakorolnak: folyamatos kapcsolatban állnak a vállalkozókkal, szúrópróbaszerű látogatásokat tesznek, helyszíni és irányítóbizottsági megbeszéléseket tartanak, valamint fokozott együttműködést folytatnak az uniós finanszírozás helyi koordinátoraival. A támogatásokkal kapcsolatos támogatócsoport továbbra is technikai segítségnyújtással segítette a Bizottságot a támogatási szerződések teljesítésének ellenőrzésében, és egyúttal a támogatás kedvezményezettjeit is segítette a támogatási szerződések teljesítésére vonatkozó uniós szabályok alkalmazása terén, ideértve a másodlagos közbeszerzési szabályokat is.

A Bizottság ezenkívül több szerződés esetében közvetett végrehajtást alkalmaz. A végrehajtó szervezetek – például az UNDP, az IBRD, a Goethe Intézet és a GIZ (a Német Nemzetközi Együttműködési Ügynökség) – a vonatkozó hozzájárulási és igazgatási megállapodásoknak megfelelően jelentést tesznek a Bizottságnak. A Bizottság szorosan részt vesz ezen intézkedések napi szintű nyomon követésében.

4.5. Audit- és kontrollintézkedések

A Belső Ellenőrzési Szolgálat által 2017-ben végzett legutóbbi audit során a közbeszerzések belső ellenőrző rendszerével kapcsolatban megfogalmazott ajánlásokat most maradéktalanul végrehajtották.

4.6. Értékelés

2022-ben közzétették a 2013–2018-as időszakra vonatkozó támogatási program független értékelését. Az értékelés kedvező eredménnyel zárult. Az értékelés arra a következtetésre jutott, hogy a program továbbra is releváns, és hatása általában pozitív volt. Megerősítette az uniós hozzáadott értéket, és elismerte, hogy a program életben tartja az újraegyesítés perspektíváját. Hangsúlyozta továbbá a program általános koherenciáját és hatékonyságát. Az értékelés ugyanakkor kiemelte, hogy a támogatási program önmagában nem tudja elérni Ciprus újraegyesítését, hiszen azért a két ciprusi közösség felelős.

4.7. Tájékoztatás, nyilvánosság és láthatóság

2024-ben összességében több mint 350 láthatósági és kommunikációs intézkedést szerveztek, hogy bemutassák az Európai Unió hozzájárulását a ciprusi török közösség fejlődéséhez és a ciprusi rendezési folyamathoz. 2024-ben a Bizottság külön jelentést tett közzé, amely bemutatja a támogatási program keretében a ciprusi kérdés átfogó rendezése érdekében tett erőfeszítéseket annak érdekében, hogy valamennyi ciprusi számára jobb jövőt biztosítson, valamint hozzájáruljon a tartós biztonság és stabilitás eléréséhez a Földközi-tenger keleti térségében[4].

4.8. Konzultációk a Ciprusi Köztársaság kormányával

[4] Európai Bizottság (2024), A ciprusi rendezéshez nyújtott uniós támogatás teljesítése: Örökség és jövőkép.

Rendszeres találkozókra került sor a Ciprusi Köztársaság kormányának képviselőivel. A Bizottság továbbra is számít a kormány együttműködésére az ingatlanok tulajdonjogának ellenőrzése és a két közösség részvételével működő szakmai bizottságok munkájának megkönnyítése terén. A Bizottság rendszeresen találkozik a Ciprusi Köztársaság Külügyminisztériumával és Ciprus Európai Unió melletti Állandó Képviseletével.

5. KÖVETKEZTETÉSEK

A támogatási rendelet célkitűzéseivel összhangban végzett munkája révén a Bizottság folytatja a támogatási rendelet szerinti segítségnyújtási tevékenységét Ciprus újraegyesítésének előmozdítása érdekében azáltal, hogy ösztönzi a ciprusi török közösség gazdasági fejlődését és közelebb hozza az Európai Unióhoz.

2024 folyamán a segítségnyújtás továbbra is azokra a területekre összpontosított, amelyek különös kihívásokat vetnek fel az uniós vívmányoknak való jövőbeli megfelelés szempontjából, ugyanakkor biztosította, hogy az újonnan felmerülő igényeket hatékonyan és időben kezeljék.

A projektek relevanciájára, érettségére, felelősségvállalására és fenntarthatóságára helyezett hangsúly pozitív eredményeket hozott, és továbbra is iránymutatásul szolgál majd a jövőbeli programozási megbeszélésekhez. Emellett folytatódni fognak az arra irányuló erőfeszítések, hogy stratégiai intézkedések révén nagyobb és hosszú távú hatást érjenek el a kiemelt területeken. A Bizottság készen áll arra, hogy szükség esetén – a támogatási program keretében is – forrást biztosítson az ENSZ égisze alatt folytatott rendezési tárgyalások és a folyamathoz kapcsolódó további előrelépések elősegítése érdekében.